

Wie betaalt inburgering schoonmakers?

ACHTERGROND

Veel schoonmakers zijn nog niet ingeburgerd. De werkgevers willen best helpen, zolang hun dat geen geld kost.

Van onze verslaggever
Wouter Keuning

AMSTERDAM 'Door al het gepamper van de afgelopen jaren is de inburgering van veel allochtonen volledig mislukt. Dat mogen wij nu zeker gaan oplossen.' Aan het woord is Jacco Vonhof, directeur van schoonmaakbedrijf Novon en bij de cao-onderhandelingen vertegenwoordiger van de mkb-bedrijven in de branche. Die onderhandelingen verlopen al maanden zeer stroef. Woensdag werden ze, terwijl er in het hele land nog steeds gestaakt wordt, na een lange onderbreking weer hervat.

Een van de twistpunten bij de onderhandelingen is de eis van de bonden aan de werkgevers om werknemers tijdens werktijd Nederlands te leren en te helpen met inburgering. Geen vreemd thema voor wie weet dat van de omgeveer 200 duizend werknemers in de branche, 70 procent laagopgeleid is en 25 procent allochtoon. In het westen van het land, waar veel van de huidige stakers vandaan komen, loopt het aandeel allochtonen makkelijk op tot 75 procent.

Een staking van schoonmakers op Schiphol vorige week dinsdag illustreerde dat beeld. Vele aanwezigen spraken zeer gebrekkig Nederlands. Naast een handvol autochtone Nederlanders waren veel Turken, Marokkanen, Antillianen en Pakistani aanwezig.

'Onze branche heeft een opvangfunctie voor een enorme grote groep mensen aan de onderkant van de arbeidsmarkt. Die bieden wij werk waarin ze een paar mooie basiscompetenties kunnen leren', aldus Jacco Vonhof. 'Maar we zijn natuurlijk geen inburgerings- of opleidingsinstituut.'

Anton Witte, HR-directeur van schoonmaakbedrijf Asito en hoofdonderhandelaar bij de cao-besprekingen, legt uit wat er zou gebeuren als de bonden hun zin krijgen op het gebied van de opleidingen. 'Dat zou betekenen dat onze werknemers van de 24 uur die ze wekelijks gemiddeld werken, 4 uur taalles en inburgeringscursussen zouden moeten krijgen. Dat lijkt me niet alleen erg veel, die mensen, die soms al 10 of 20 jaar in Nederland zijn, hebben natuurlijk ook een eigen verantwoordelijkheid om Nederlands te leren.'

Witte benadrukt dat de schoon-

maakbedrijven zeker een rol kunnen en willen spelen bij integratie en het leren van de taal. 'Omdat die groep mensen juist in onze branche groot is, is het een mooie plek om dat soort zaken aan te bieden. Maar wij voelen ons niet geroepen de bijbehorende kosten op ons te nemen.'

FNV-bestuurder Ron Meyer zegt dat de kosten uiteraard ook op de landelijke en gemeentelijke overheden afgewenteld moeten worden. 'Voor dit soort trajecten moet van alle kanten subsidie komen. Het enige dat wij tegen de werkgevers zeggen, is dat zij met een plan moeten komen voor de aanpak. Pas als dat er is, zal de politiek met geld over de brug komen. Door al het 'gewijs' naar elkaar zit de sector al veel te lang in een wurrgreep.'

Inburgering en taal mogen heikele punten zijn in de onderhandelingen, de stakende schoonmakers zelf hebben het vooral over lage lonen en toegenomen werkdruk. Over die lonen zegt hoofdonderhandelaar De Witte: 'We bieden 120 procent van het minimumloon, dat is prima in vergelijking met vergelijkbaar laagopgeleid werk.' De werkdruk is volgens de werkgevers echter wel degelijk een punt van aandacht. Die is op sommige plekken gestegen door de druk op de prijzen.

Vonhof van Novon schetst het beeld van een branche die ooit een groeiemarkt was en in het laatste decennium is verworden tot verdringingsmarkt. Vroeger waren schoonmakers in dienst van een bedrijf, zegt hij, maar toen is er een professionaliseringslag gemaakt waarbij professionele schoonmaakbedrijven ontstonden die hun personeel aan bedrijven gingen verhuren. Vijf grote partijen maken in de branche de dienst uit: Gom, ISS, CSU, Asito en Hago. De ruim 50 duizend schoonmakers die die vijf bedrijven in 2008 in Nederland in dienst hadden, waren goed voor een omzet van ruim 1,1 miljard euro.

Tegelijkertijd gingen ook hun opdrachtgevers op in grotere consortia. Vonhof geeft een concreet voorbeeld van de gevolgen van deze schaalvergroting. 'Vroeger kon je een basisschool als klant hebben, nu krijg je bijvoorbeeld een opdracht voor 24 scholen in een keer, omdat zij zich verenigd hebben. Dan gaat het dus opeens om een heel groot contract en omdat je als schoonmaakbedrijf zo'n opdracht natuurlijk heel graag wilt hebben ben je bereid, ook wat betreft de prijs, om tot het gaatje te

gaan.'

En neem dat de schoonmaakbazen eens kwalijk zegt Hans Simons, oud staatssecretaris en sinds een klein jaar voorzitter van de branchevereniging van schoonmaakwerkgevers OSB. 'Als je als groot bedrijf de kans krijgt een contract te tekenen dat eigenlijk kantje boord is, maar waarmee je wel 1.500 man een jaar aan het werk houdt, dan doe je dat.'

Een ander 'product' van de professionalisering zijn de inkopers aan de kant van de opdrachtgevers. Zaten schoonmaakbedrijven vroeger aan tafel met facilitair managers met wie een discussie over kwaliteit van het werk was te voeren, nu zijn inkopers de wederpartij. 'Mensen die betaald worden om de opdrachtgever zo weinig mogelijk te laten betalen', aldus Vonhof. 'Voor veel opdrachtgevers zitten wij in hetzelfde hokje als de pennen en het printpapier. Je kan het bij ontzettend veel partijen inkopen en alleen op prijs kan je je nog onderscheiden.'

Doorn in het oog van de werkgevers zijn daarbij ook de Europese aanbestedingsregels. Norma van den Berg, HR-directeur van ISS en tevens cao-onderhandelaar, zegt dat in die regels de prijs een veel te belangrijke factor is geworden. 'In die aanbestedingsregels is prijs eigenlijk het enige criterium dat een objectieve vergelijking van verschillende partijen mogelijk maakt.'

Daarmee lijkt het erop dat individuele schoonmakers het slachtoffer worden van een branche die door de opdrachtgevers de duim-schroeven wordt aangedraaid. Vinden de schoonmaakbedrijven eigenlijk dat hen zelf iets te verwijten valt? 'We zijn door de enorme concurrentie in sommige gevallen misschien te snel door de knieën gegaan', zegt Vonhof. Om daar direct aan toe te voegen: 'Maar soms was dat nodig om je hoofd als ondernemer boven water te houden.'

Norma van den Berg van ISS is niet zo bezig met de schuldvraag, zegt ze. 'In het grootste deel van de branche gaat het gewoon heel goed, op een aantal plekken niet. We moeten kijken wat we kunnen doen om te voorkomen dat er op grotere schaal problemen ontstaan.'

Voor partijen die al maanden in een cao-conflict zijn verwickeld, zijn de bonden en de werkgevers het opvallend met elkaar eens over de mogelijke oplossingen, zegt Hans Simons. 'Het witboek dat de bond onlangs heeft gemaakt met

aanbevelingen ligt heel dicht bij onze eigen agenda', zegt hij. Kwaliteit moet een belangrijker criterium worden in de aanbestedingsregels, werkdruk en ziekteverzuim moeten goed gemonitord worden, schoonmaakbedrijven moeten een rol spelen bij inburgering en opleiding van hun werknemers en

er moet een keurmerk komen dat opdrachtgevers vertelt dat ze met een schoonmaakbedrijf in zee gaan dat zich aan de cao houdt en netjes met zijn mensen omgaat. Alleen die ene vraag lag in ieder geval tot gisteravond als splijtzwam op de onderhandelingstafel: wie gaat dat allemaal betalen?

Mogelijk drie illegale schoonmakers op station

Schoonmaakbedrijf CSU heeft mogelijk 3 schoonmakers gevonden die illegaal zouden werken op Amsterdam Centraal. Vorige week meldde CSU, dat verantwoordelijk is voor de reiniging van de treinen en perrons, dat het de jacht geopend had op illegale werknemers. CSU had van FNV geluiden ontvangen dat niet iedereen de juiste papieren had. Maandag moesten zich 100 werknemers melden. Er kwamen er 72 opdagen, waarvan 2 niet meteen de juiste papieren konden tonen.

Van de overige schoonmakers hadden 25 een geldige reden om niet te komen, aldus CSU. Van 3 mensen heeft het concern niets meer vernomen. Komende weken zal CSU nog controles uitvoeren op de werkplek, om te voorkomen dat illegalen onder andere mans sofinummer werken. FNV Bondgenoten betwijfelt dat er slechts illegalen zouden zijn. Onder de niet opgekomen schoonmakers kunnen zich er nog meer bevinden, vermoedt de vakbond.

Op Utrecht CS hebben schoonmakers dinsdag de hele nacht en de volgende ochtend gedemonstreerd.

Foto Raymond Rutting / de Volkskrant